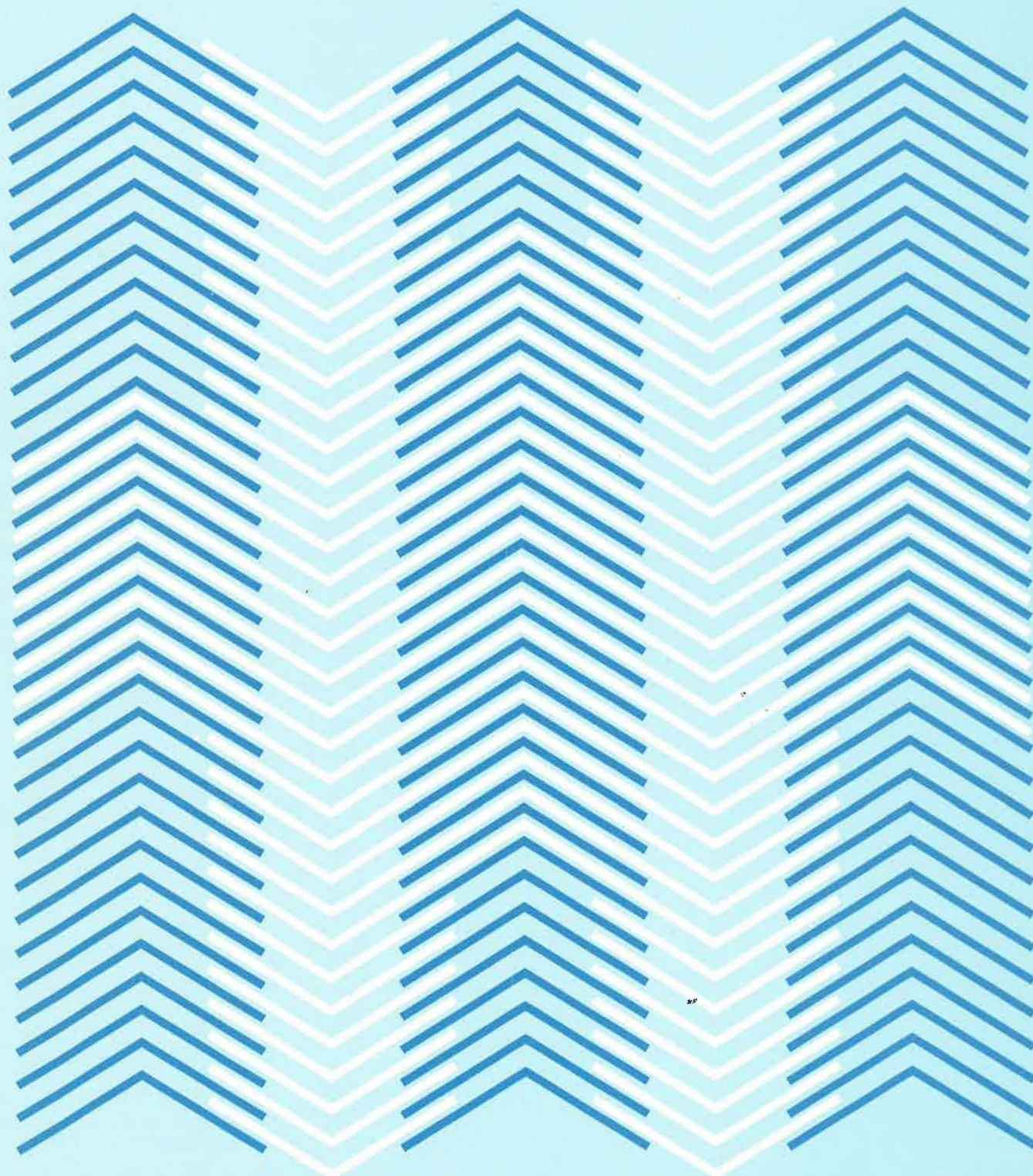

Kari Ilmonen

**Kulturkonsumtion och kulturvärderingar
i Mellersta Österbotten**

MONISTESARJA

RAPPORTER OCH ARTIKLAR • WORKING PAPERS

Nr 5

1992

Kari Ilmonen

**Kulturkonsumtion och kulturvärderingar
i Mellersta Österbotten**

Jyväskylän yliopisto. Chydenius-Institutet.

Karleby 1992

ISBN 951-680-921-9
ISSN 0789-0729

ISBN 978-952-86-0269-9 (PDF)
2024

FÖRORD

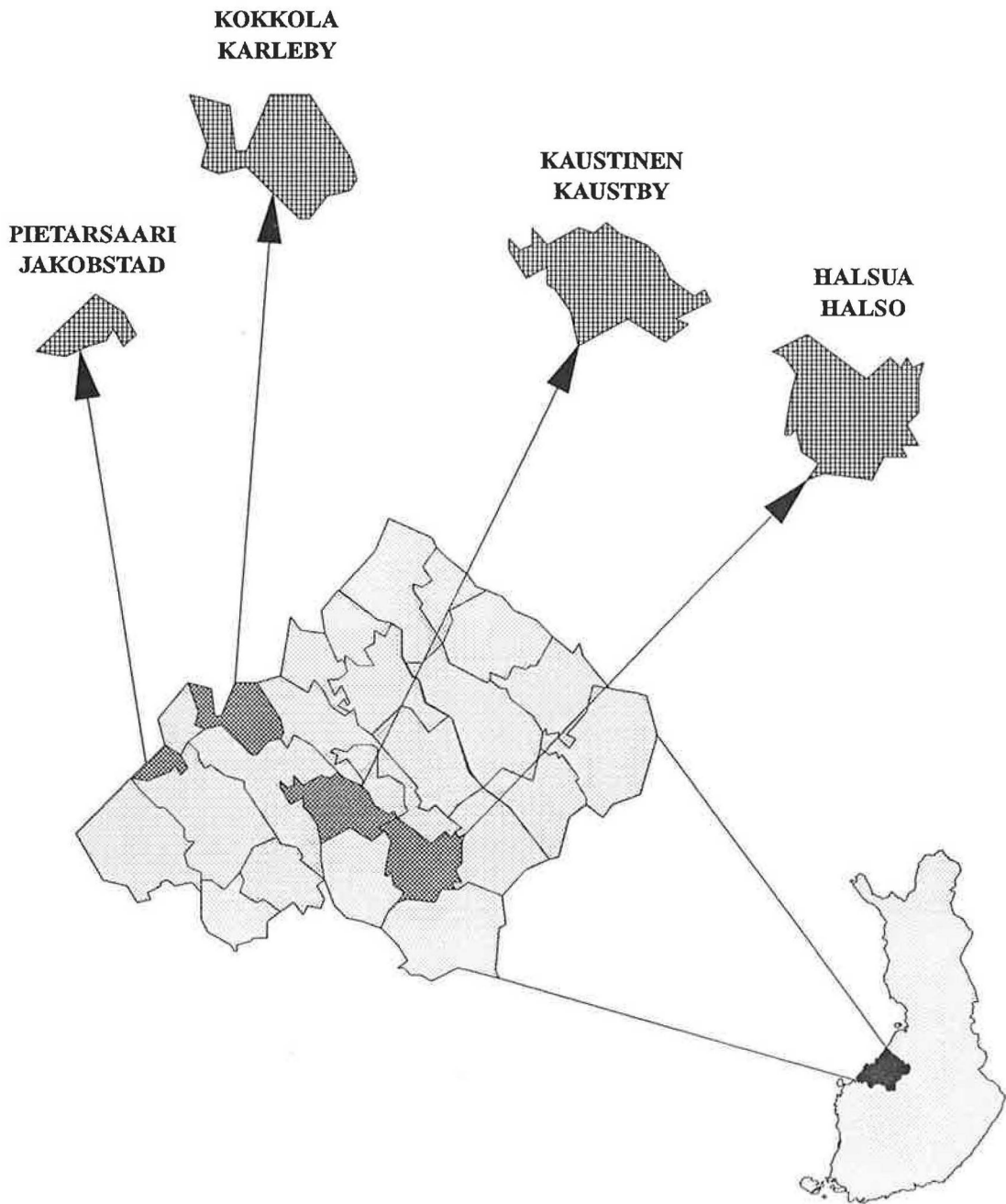
Kulturforskning har från första början hört till Chydenius-Institutets tyngdpunktsområden. Kari Ilmonens undersökning som nu publiceras är en fortsättning på detta arbete. Den utgör första delen i ett större forskningsprojekt, genom vilket man kartlägger kulturkonsumtionen och kulturens betydelse. Sammandraget grundar sig på en enkätundersökning (Chydenius-Institutet undersökningar 5/1992), vars material insamlades i Halso, Kaustby, Karleby och Jakobstad. Undersökningen är med i ett samnordiskt projekt som koordineras av NordREFO. De resultat som publiceras här presenteras också i NordREFOs publikationsserie.

Förtjänsten av att undersökningen inleddes kan tillskrivas Karleby stad, som tog initiativ till den och också har stått för den huvudsakliga finansieringen. Också Keski-Pohjanmaan kulttuurirahasto, Jyväskylän universitet och NordREFO har bidragit till finansieringen.

Leo Granberg

Kari Ilmonen

**KESKI-POHJANMAA
MELLERSTA ÖSTERBOTTEN**

INNEHÅLL

1. INLEDNING	1
2. UNDERSÖKNINGSKOMMUNER	6
2.1. Karleby	6
2.2. Jakobstad	7
2.3. Kaustby	9
2.4. Halso	11
3. KULTURKONSUMTION	13
4. KULTURVÄRDERINGAR	18
5. TILL SLUT	26
LITTERATUR	29
BILAGA 1: frågeformulär	

1. INLEDNING

I

Denna enkätundersökning gjordes i november–december 1991 för att kartlägga kulturkonsumtionen och kulturvärderingarna i Mellersta Österbotten. Enkäten inföll vid en tidpunkt då den ekonomiska situationen i Finland hade försvårats avsevärt. Den gynnsamma ekonomiska utvecklingen i slutet av 1980-talet hade svängt över till en nedgång. Den brant stigande arbetslöshetssiffran under år 1991 utgjorde enbart ett preludium till det som skulle komma. Julkunen (1991, 15) konstaterar att den ekonomiska instabiliteten och spänningarna i välfärdsstaten kan tolkas som symptom på en epokbildande brytning, till och med en ny samhällsbildning, där de gamla strukturerna faller ihop och nya samhälleliga formationer och tillvägagångssätt är föremål för en politisk, ideologisk och diskursiv kamp.

Också kulturpolitiken och kulturtjänsterna i Finland förefaller att befinna sig vid en vändpunkt. År 1993 träder det nya statsandelssystemet i kraft, som ger kommunerna en större frihet att planera och finansiera eller låta bli att finansiera den lokala kulturen. Den ekonomiska krisen och kraven på inbesparingar har redan tvingat många kommuner till nedskärningar i kulturutgifterna. Gallupundersökningar visar att finländarna helst ser att sparåtgärderna sätts in på bl.a. lantbruksstödet, försvaret, industristödet, trafikavgifterna – samt kultur- och fritidssektorn (Allardt et al. 1992, 35).

Frågeställningarna och saksammanhangen i galluparna har emellertid inte varit särskilt fördelaktiga för kulturens vidkommande. I bakgrunden har det ofta funnits jämförelseobjekt med anknytning till mänskliga grundbehov, såsom hälsovårds- och socialtjänster. Värderingsbilden av kulturen förefaller i alla fall bli nyansrikare och till och med positivare, då kommuninvånarna får bedöma kulturens betydelse mera i detalj och som en självständig helhet.

II

Undersökningen gäller först och främst karlebybornas, jakobstadsbornas, kaustbybornas och halsobornas kulturkonsumtion. Dessutom är kommuninvånarnas kulturvärderingar föremål för intresse, dvs. hur kommuninvånarna värdesätter de andliga och materiella dimensionerna av kulturen, i första hand med avseende på den lokala och regionala utvecklingen. Undersökningen får följande indelning:

A. Kulturkonsumtionen

- hur aktivt utnyttjar kommuninvånarna kulturtjänsterna?*
- vartåt är kulturbesöken inriktade?*
- har kommuninvånarnas kulturkonsumtionsaktivitet ändrat sig under en period på drygt tio år?*
- avviker kommuninvånarnas kulturkonsumtionsaktivitet från den landsomfattande och rikssvenska statistiken?*
- är kulturkonsumtionsaktiviteten olika i olika befolkningsgrupper?*

B. Kulturvärderingarna

- vilka drag värdesätter kommuninvånarna på sin nuvarande boningsort?*
- hur värdesätter kommuninvånarna de andliga och materiella dimensionerna av kulturen med avseende på den lokala och regionala utvecklingen?*
- skiljer sig kulturvärderingarna i olika befolkningsgrupper?*
- skiljer sig kulturvärderingarna i olika kulturkonsumtionsgrupper?*

III

Populationen i undersökningen består av 15–75-åriga karlebybor, jakobstadsbor, kaustbybor och halsobor. Befolkningssiffran för Karleby är 34 385 (20%

svenskspråkiga), för Jakobstad 19 823 (55 % svenskspråkiga), för Kaustby 4 496 (1.8 % svenskspråkiga) och för Halsö 1 640 (0.4 % svenskspråkiga). Genom Befolkningsregistercentralens slumpmässiga urval blir antalet personer som deltar i undersökningen 1 236. Efter en tilläggsförfrågan och efter två för de finskspråkiga jakobstadsbornas del återsänder 721 personer frågeformuläret acceptabelt ifyllt. Svarsprocenten är 58.3.

Då man granskar den socioekonomiska strukturen kommunvis framgår det att nästan en tredjedel av de halsöbor som deltar i undersökningen uppger sig vara eller ha varit huvudsakligen lantbruksföretagare. Även andelen övriga företagare är relativt stor i Halsö. För att vara en landsbygdskommun är den sammanlagda andelen tjänstemän och arbetare i Kaustby anmärkningsvärd (57.7 %). I Kaustby finns det utöver lantbruksföretagare en hel del andra företagare. Arbetarbakgrunden är klart starkast i Jakobstad (46.6 %). I Karlebymaterialen finns det relativt mycket lägre och högre tjänstemän (38 %); andelen arbetare är 33.5 %. Stadsbornas inkomstnivå är högre än landsbornas. Halsöbornas inkomster är också lägre än kaustbybornas.

IV

Planeringen av frågeformuläret är influerad av Gösta Willmans (1982) utredning *"Levnadsnivå och kulturvanor i Jakobstads- och Karlebyregionerna"*. Willman gjorde i början av 1980-talet en omfattande kartläggning av sociala och kulturella drag i bl.a. religiösa och politiska vanor, levnadssätt och fritidsaktiviteter i Mellersta Österbotten. I Willmans rapport är särskilt de variabler som beskriver kulturkonsumtionsaktiviteten någotsånär användbara för en tidsmässig jämförelse med den nu aktuella undersökningen. Till vissa delar kan undersökningsmaterialen försiktigt jämföras med motsvarande landsomfattande kulturstatistik och även med den undersökning som Sigvard och Ulla Rubenowitz (1991) har gjort i Västsverige *"Kultur som attraktion – vilken roll spelar kulturen för valet av bostadsort"*.

Både kulturkonsumtionen och kulturbesökens inriktning beskrivs med en procentuell fördelning. Ett "kulturkonsumtionsindex" fås för sin del genom en summavariabel som

anger den sammanlagda intensiteten i utnyttjandet av teater-, musik-, biblioteks-, utställnings- och museiutbudet.

Kommuninvånarnas kulturvärderingar utvärderas med 30 variabler enligt Likert-skalan. I riktning med den attitydundersökningsmetod som utarbetats av Likert (1932, 11–15) ådagalägger också här de förenklade, förtydligade och förkortade påståendena snarare värderingar än åsikter om fakta. Med värderingar förstås här ett slags formationer av affekter, kognition och aktionsberedskap (Krech et al., 1962, 177–178), som man ber kommuninvånarna rikta in på fiktiva meningar om kultur och konst. Värderingarna antas inrymma personlighet, värden, attityder, åsikter och föreställningar, som här likväl inte blir placerade i någon sträng djupleksordning, som Oppenheim (1966, 109–110) gör.

Ur socialpsykologisk synvinkel anser Krech et al. (1962, 199–200) att även om de sociala gruppernas värden spelar en viktig roll då en individs attityder utvecklas och organiseras, finns det i attityderna också variationer som beror på olikheter i personligheten. Mera sociologiskt kan man närma sig attityder och värderingar genom den "homologiska analys" som Willis (1978, 191–193) använder, varvid individernas tolkningar anses ha en strukturellt enhetlig grund i någon socialgrupps, delkulturs och samhällsklass värdevärld. Också Bourdieus (1984) "habitus" förankrar delvis individernas attityder i de system av aktions-, tanke- och känslpositioner som förekommer i de sociala grupperna och skikten.

De idealiska utgångspunkterna för de påståenden som syftar till att operationalisera kommuninvånarnas kulturvärderingar tas delvis från det nordiska forskningsprojektet KULTUR OCH REGIONAL UDVIKLING, i vilket man granskar kulturens betydelse för den sociala integrationen, identitetsutformningen och den ekonomiska utvecklingen (Duelund 1992). Också vissa tema i Timo Cantells undersökning av folkmusikfestivalen i Kaustby år 1991 ger impulser till bedömningen av åsikterna om bl.a. kulturens verksamhetsprinciper och strålningseffekter. Mindre systematiskt, men entusiastiskt svarvas påståenden ihop av ideer som på lokal, regional, nationell och nordisk nivå har dykt upp i seminarie- och arbetsgruppsdiskussioner kring kultur och kulturpolitik. Även polemiker i tidningspressen och manifestationer i administrativa skrifter om kulturfinansiering och rationell kulturplanering samt om ekonomiska verkningar ger antydningar om hur de meningar som skall analysera kommuninvånarnas

kulturvärderingar kan formuleras. Forskaren har för den kvalitativa fortsatta undersökningen haft temadiskussioner med konstnärer och kulturpolitiker i Karleby samt deltagit i vissa av stadens kulturprojekt. På så sätt har aktuella tolkningar om förhållandet mellan konsten och det organiserade samhället lyfts fram, vilket också inverkar på frågeformulärets innehåll. Påståendena grupperas och indelas begreppsligt under följande rubriker:

- 1) kulturverksamhetsprinciper,*
- 2) kulturens image- och strålningseffekter,*
- 3) kultur och social integration samt*
- 4) kulturens egenvärde.*

2. UNDERSÖKNINGSKOMMUNER

2.1. Karleby

I kommun- och turistbroschyrer presenterar sig Karleby stad som ett "administrativt, ekonomiskt och kulturellt landskapscentrum", som är "genuint och färgstarkt". De språkliga beteckningarna för staden utgör en brokig flora och är givetvis avsedda att verka attraktiva: "mångsidig motions- och fritidsstad", "livlig musikstad", "industri- och handelsstad", "idrottsstad", "shoppingstad", "havsstad" och slutligen, som kanhända den förmämsta smakriktningen, "kulturstad", som avsedd som yttre image får en förstärkning genom omnämmandet av den bevarade gamla trähusstadsdelen. Dessutom ger Karleby löfte om att vara "öppet sympatiskt". Modernaste signalspråk representerar dock stadens utvecklingsstrategi, som komprimeras i meningen: "Karleby stad är en internationellt inriktad, havsnära samarbetsstad, ett på riksplanet känt centrum för kunnande". Ett aktuellt utvecklingsmål är att förklara sig vara "konststad" eller "en vagga för kreativitet".

I sin textuella presentation belyser staden, grundad av Gustav II Adolf år 1620, sitt förgångna genom kyrkoherden, nationalekonomen och riksdagsmannen Anders Chydenius' (1729–1802) tid och livsverk och får så ett kapital av materiella och andliga signalvärden, som erbjuder staden en i nutiden ständigt gångbar gloria. "Den livskraftiga staden av i dag" har fått sin prägel av en "färgstark historia", varmed man vill hänvisa även till den "storhetstid" som sjöfarten, tjärexporten och skeppsbyggeriet ledde till.

Till stadens kulturinstitutioner hör bl. a. Stadsteatern, Mellersta Österbottens konservatorium, Bildkonstskolan för barn och unga, Nordiska konstskolan som utbildar bildkonststuderande från hela Norden, och Mellersta Österbottens balettskola och -institut. Ansedda stöttepelare inom klassisk musik är Mellersta Österbottens Kammarorkester, även internationellt meriterad, Kokkola-kvartetten och Gamlakarleby Orkester, som spelar symfonisk musik.

Sammanlagt ett femtiotal kulturorganisationer är verksamma inom musik, danskonst, ordkonst, bildkonst, hembygdsarbete och scenkonst. Inom scenkonsten kan nämnas svenskspråkiga Karleby Ungdomsförenings Teatergrupp (grundad 1894) och arbetarteatern i Yxpila (Ykspihlajan Työväen Näyttämö), grundad 1907. Det finns många aktiva körer i staden, såsom Karleby Ungdomskör och Mellersta Österbottens Kammarkör. Lätt musik, bl.a. dans- rock- och jazzmusik spelas aktivt och i någon mån även professionellt. År 1991 fanns det i staden ett hundratal personer som kunde räknas som yrkeskonstnärer och konstpedagoger; största delen av dem arbetar med scenkonst och klassisk musik. Yrkeskonstnärer finns i synnerhet på bildkonstens område, men även inom konstindustri, fotografering och danskonst. Antalet författare är tre.

Staden beviljade kulturinstitutioner, -evenemang och -organisationer år 1989 sammanlagt *23.9 miljoner mark*, år 1990 *27.6 miljoner mark* och år 1991 *28.6 miljoner mark*. För att kultursubventionerna i undersökningskommunerna skall vara jämförbara och det ändrade penningvärdet bli beaktat, räknas här understödsbeloppet per invånare enligt 1991 års koefficient (KOP:s ekonomiska översikt 1992). De av Karleby stad beviljade ovannämnda understöden blir då:

år 1989 *760 mk/inv.*
 1990 *827 mk/inv.*
 1991 *824 mk/inv.*

Den ekonomiska depressionen med krav på inbesparingar gör att staden har för avsikt att skära ned kulturanslagen över hela linjen. Framtidsutsikterna gällande privat sponsorerings är inte heller ljusa.

2.2. Jakobstad

Jacobs stad, som grundades år 1652 av fältherre Jacob de la Gardies änka Ebba Brahe, marknadsförs i en videofilm rättframt med bl.a. att "Jakobstads havsnära och enastående historia kommer tydligt fram i Jakobstadsidentiteten och näringslivet av i dag".

Nyckelbeteckningar som lyfts fram är "sjöfarts-, tobaks-, industri-, skol-, idrotts- och kulturstad". Om tidsenligheten och det strategisk-språkliga kunnandet som beskriver den påminns för säkerhets skull i följande mening: "Jakobstad av i dag är en dynamisk industri- och servicestad". Bilden av Jakobstad bygger på en kombination av ett havsnära förflutet och material från urban nutid, vilket tjänar turistiska syften och erbjuder den mångkulturella och tvåspråkiga staden en enhetlig identitetsgrund. Jakobstad är "museernas förlovade stad", konstateras det i turistbroschyren, men under veckosluten utbryter "en yra av kontinentala dimensioner" i staden. Som exempel nämns i broschyren gaturallyt, ett specialdrag i den lokala ungdomskulturen.

En symbol för staden utgör det enhetliga 40 kvarter stora trähusområdet "Skatan", där byggnaderna huvudsakligen är från 1800-talet och de äldsta trähusen från 1700-talet. Detta område som ursprungligen beboddes av sjömän och hantverkare och senare främst av fabriksarbetare utgör ett av stadens viktigaste skyddsobjekt. Arbetarmiljön har likväl förvittrat i fråga om levnadsvanorna och ändrats så att man i socialt och kulturellt avseende kan se flera karakteristiska drag. Stadens kulturella mångfald har sin grund i bl.a. tvåspråkigheten, den för österbottniska förhållanden ovanligt synliga arbetarrörelsen och starka politiska vänstern, olika frikyrkliga riktningar och de svenskspråkigas kultur, fri från yttre påverkan. Nykterhetsideerna både inom de religiösa riktningarna och i arbetarrörelsens historia har etiskt kulminerat i ett mellanölsförbud, vilket är ett sällsynt fenomen i Finlands städer. Även de som kommit från den agrara, finskspråkiga Sjöbygden och fått arbete vid fabrikerna i staden bildar en oberoende delkultur, som omhuldas bl.a. i Sjöbygdens hus. Likaså har härmäborna från den finskspråkiga delen av Sydösterbotten i tiden till staden medfört sina kulturella särdrag. Avsikten är att bibehålla en stadsbild som tar hänsyn till helheten, vilket avspeglas bl.a. i stadsplaneringsprojektet "En bra stad bättre", i vilket också stadsbornas åsikter kartlades. Som ett resultat av miljöprojektet finns det i Jakobstads centrum en gågata och flera skyddsobjekt. Jakobstad erhöll arkitekternas riksomfattande SAFA-pris år 1987.

I Jakobstad finns bl. a. en tvåspråkig musikinrättning, vars konservatorieavdelning är landets enda svenskspråkiga. Konstverksamheten är till största delen hobbybaserad. Det finns t.o.m. över 400 föreningar, tiotals av dem med klart kulturbetonad verksamhet. T.ex. frikyrkornas insatser är starka på det kulturella planet. Amatörteatrar är svenskspråkiga Teater Jacob, som grundades år 1894, och den finska teatern Pietarsaaren

Näyttämö, grundad år 1902. Dessa två står tillsammans för tiotals föreställningar per år. Både svensk- och finskspråkiga körer finns det flera av. Jakobstads Orkester producerar klassisk musik. Rockmusiken är och har varit ett särskilt starkt drag i stadens musikliv, flera band har bl.a. vunnit FM i rock. Ett femtiotal personer kan sägas vara heltidssysselsatta konstnärer eller pedagoger inom olika konstgrenar. Ett markant drag är den stora andelen svenskspråkiga författare; det finns t.o.m. över tio stycken.

Jakobstads stad anslog för kulturen totalt *12.2 miljoner mark* år 1989, *14.2 miljoner mark* år 1990 och *16.9 miljoner mark* år 1991. Räknat i 1991 års pengar blir stödet per invånare:

år 1989 *674 mk/inv.*

1990 *742 mk/inv.*

1991 *846 mk/inv.*

Under dessa år har stadens penningunderstöd till kulturen klart vuxit, men i enlighet med de allmänna kommunala sparåtgärderna är inskränkningar att vänta i fråga om kulturanslagen. I Jakobstad sponsorerar samfund och företag kulturen i jämförelsevis hög grad. Särskilt byggnadsarbetena på galeasen Jakobstads Wapen har sponsorerats med flera miljoner mark av lokala, nationella och även internationella företag.

2.3. Kaustby

I en utredning om spelmanskulturen och det moderna landsbygdssamhället konstateras att "Kaustby har börjat framstå som nyckelsymbolen för en bygdekultur som kommit på benen igen och på ett aldrig tidigare skådat sätt överträffat sig själv, och vars försäljningsvärde i det business-präglade samhället är avsevärt" (Ilmonen 1986, 66). "Kaustby" har i kollektiva representationer i forcerat tempo gjorts till ett supertecken, i vilket man sveper in den nära nog mytiska hjältesagan om folkmusikens historiska stöttelelare, om t.ex. Kreetta Haapasalo, Hintrik Peltoniemi, Viljami Niittykoski och Konsta Jylhä. Den sömniga och litet hemlighetsfulla landsbygdsidyllen presenterar sig

på ett förledande sätt i övertygande språkliga koncentrat: "kulturen omger byborna", "jordmånen är gynnsam", "kulturen som gemensam sak" och "kulturandan i Kaustby". Även ekonomin och företagsverksamheten sägs kunna hållas i gång med det exceptionella "andliga kapitalet".

År 1968 ordnades den första folkmusikfestivalen i Kaustby. De internationella musikfestligheterna i den walesiska småstaden Llangollen anses vara förebilden. Den första festivalen i Kaustby besöktes under fyra dagars tid av 30 000 personer, vilket slog de inblandade med häpnad. Festivalen anses ha utgjort vändpunkten till en ny uppgång för folkmusiken i Kaustby och också annanstans i Finland. Om folkmusikfestivalens djupgående betydelse skriver Laitinen (1979, 167) på följande sätt: "Festivalen i Kaustby har under hela sin historia varit mera än enbart en folkmusikfestival. Betydelsen av festivalen har mångdubblats och gett upphov till 'kaustbyandan', som visserligen ofta bara har betytt en trendig och ytlig inriktning på det traditionella, men kanske ännu oftare inneburit en önskan att söka sig tillbaka till utgångspunkten i den trygga allmogemiljön, en terapeutisk process för ett samhälle som med smärtsamhet ser sig urbaniseras och industrialiseras." Man kan tala om en nystrukturering av spelmanstraditionen i Kaustby och om dess "kulturellt överbryggande" karaktär, som gjort att allmoge(post)traditionalismen har kunnat lägga upp en strategi för gemenskapens överlevnad i ett samhälle som snabbt kapitaliseras och moderniseras (jfr Ilmonen 1986, 68). Denna ur gemenskapens synpunkt sett positiva förklaring torde vara mera acceptabel än den postmoderna tolkningen att "den kulturellt överbryggande karaktären" skulle reduceras till signalvärden, som i det allt hetsigare spelet med tecken skulle attrahera och sälja, men tömmas på sitt terapeutiska och identitetsskapande innehåll.

I Kaustby har verksamheten inom folkmusiken och folktraditionen med åren institutionaliserats och pedagogiserats. År 1974 grundades Folkmusikinstitutet (Kansanmusiiki-instituutti) med forskning, publikationer, information, bandupptagning, arkivering och utbildning som verksamhetsområden. Ala-Könni-Opisto är ett institut som ordnar sommarkurser i folkmusik. I Finska folkinstrumentmuseet finns en utställning som visar spelmansinstrument från detta sekel. I Kaustby finns också landets enda professionella folkmusikensemble Tallari, som har konserterat utom i Finland också på olika håll i Europa samt i USA. Ett nära förestående storprojekt är

Folkkonstcentret (Kansantaiteenkeskus), som planeras bli ett riksomfattande kultur-, forsknings- och konstcentrum för "nyskapande på nationell basis". Till denna institution koncentreras alltså instrumentmuseet, Folkmusikinstitutet, festivalbyrån, Tallari, Mellersta Österbottens konservatoriums verksamhetspunkt, rum för temporära utställningar och en större musiksall.

Kaustby kommun har understött kulturen år 1989 med *2.3 miljoner mark*, 1990 med *4.7 miljoner mark* och 1991 med *5.3 miljoner mark*. De kraftigt ökade beloppen beror på saneringen och förstoringen av biblioteket och byggandet av Friiti-salen. En avsevärd del av kulturstödet går till helhetsorganisationen för folkmusik och folktradition. Kulturstödet per invånare är

år 1989 *566 mk/inv.*
 1990 *1 087 mk/inv.*
 1991 *1 178 mk/inv.*

På grund av ovannämnda byggnadsprojekt är Kaustby kommuns subventioner i början av 1990-talet klart större om man jämför med de övriga undersökta kommunerna. För närvarande diskuteras en indragning av en del tjänster inom fritidssektorn.

2.4. Halsö

I sin broschyr presenterar sig Halsö kommun ända in på 1800-talet som "en avlägset belägen by", vars identitet tar form och tecken på en existens för sig blir igenkännliga och representativa först med de kyrkliga mandaten. I stället för den profana makten får den kyrkliga makten rotfäste i bysamhällets livsvärld. Till en början fanns läsförhörskretsen, som med den år 1826 byggda kyrkan utvecklades till bönehuskrets. Efter många ansökningar bildades av bönehuskretsen en kapellförsamling år 1856. Självständig församling blev Halsö år 1906. Församlingslivet och verksamhetsättet benämns "fädernas kyrka", som symboliserar mänskornas kamp och hopp. Det religiösa livet präglas även av väckelserörelser, särskilt den evangeliska rörelsen. I samma

broschyr finns också en mera sekulariserad avdelning, vilket framgår av slogan som "den kända idrottsföreningen Halsuan Toivo", "de traditionella Miljontraven och mellannatten" och "masslöpningsevenemanget Kalliokoskiloppet".

I den broschyr som gjorts i samarbete med fem grannkommuner för att locka företagare till området talas om den starka travsporttraditionen i Halsu (det finns över hundra hästar i kommunen) samt om jaktmöjligheter och andra fritidsaktiviteter. Företagare utlovas ha en marknad i bl.a. naturturism och instrumenttillverkning. I kommunens vapen finns två kanteler, det för Halsu mest typiska traditionella instrumentet. Den kända kantelespelaren och sångerskan Kreetta Haapasalo (1813–1893) bodde en del av sitt liv i Halsu.

I Halsu finns ett vidsträckt museiområde bestående av byggnader i allmogestil, t.ex. stugor, bodar, fähus, ria, smedja och väderkvarn, de äldsta från 1700-talet. I Halsu är folkmusiken en mycket populär fritidssysselsättning; bl.a. har några kantele- och fiolspelare tilldelats mästerspelmanns värdighet. Medborgarinstitutet i Perho älvdal är ensamt om att ha institutionaliserat fritidsverksamhet av olika slag.

Halsu kommun tilldelade kulturen, dvs. biblioteket och hembygds- och kulturnämnden – samt år 1990 Halsogården – 758 000 mark år 1989, 793 000 mark år 1990 och 820 000 mark år 1991. Med 1991 års penningvärde utgör kulturstödet per invånare

år 1989 498 mk/inv.

1990 496 mk/inv.

1991 499 mk/inv.

Även om Halsu inte har någon egentlig strategi för inskränkningar i kulturanslagen är den allmänna rekommendationen att var och en på sitt verksamhetsområde bör spara så mycket som möjligt. På kultur- och hembygdsnämndens verksamhetsområde kan inbesparingar göras t.ex. genom att avhålla sig från understödsannonsering. Gällande travtävlingar och boboll har verksamheten delvis varit sponsrad. Den för kommunen typiska "talkoandan" är en viktig drivkraft också för fritidsverksamheten.

3. KULTURKONSUMTION

I jämförelse med de statistiska uppgifterna för de övriga undersökta kommunerna i Mellersta Österbotten, hela landet och Västsverige har **karlebyborna** varit flitiga teaterbesökare. De har främst sökt sig till teatrarna i sin egen stad. Också då man studerar teaterbesöken de undersökta kommunerna emellan kan man med fog konstatera att Karleby utgör centrum för teatertjänsterna i området. Karlebybornas teateraktivitet är år 1991 klart högre än för omkring elva år sedan. Med beaktande av befolkningsunderlaget går karlebyborna på *musiktillställningar* klart mera än i genomsnitt för hela landet och Västsverige och i någon utsträckning aktivare än jakobstadsborna och halsoborna. Vad gäller efterfrågan på musiktjänster är karlebyborna relativt hemstadscentrerade; lätt och rockmusik, klassisk musik samt kyrko- och andlig musik har varit föremål för speciellt intresse. I någon utsträckning har man orienterat sig mot Kaustby. Jämfört med perioden 1979–80 noterar musiken en klart större efterfrågan. I förhållande till jämförelsematerialet är karlebybornas *biblioteksaktivitet* starkast och har blivit större än för drygt tio år sedan. På *konstutställningar* har karlebyborna gått i en något mindre grad än jakobstadsborna men i högre grad om man går till det övriga undersökningsmaterialet. Karlebyborna har varit relativt "självförsörjande" i sina konstutställningsbesök, men har nog också sökt sig till konstutställningar utanför Vasa län. Jämfört med efterfrågan för drygt tio år sedan går man nu på konstutställningar mera aktivt. I fråga om *museibesöksintensiteten* går karlebybornas beteende i samma riktning som jakobstadsbornas, men karlebyborna har varit i någon mån mera hemstadscentrerade än jakobstadsborna. Karlebyborna har sökt sig till museala objekt även utanför Vasa län. Under de jämförda perioderna 1979–80 och 1991 har museiaktiviteten varit lika stor.

Karleby kan karakteriseras som en stad präglad av professionella men också på hobbyverksamhet grundade kulturinstitutioner. Karlebyborna utnyttjar kulturutbudet jämförelsevis aktivt och mångsidigt. I sin kulturefterfrågan är de i hög grad "självförsörjande". Också från annat håll söker man sig till kulturella tillställningar i staden, i synnerhet till teaterföreställningar. Särskilt för maktavarna i staden är det viktigt att staden synliggörs genom tecken som ger en image.

Jakobstadsbornas teateraktivitet påminner storligen om profilbilden i karlebybornas teaterkonsumtion och är således stark i förhållande till jämförelsematerialet för Mellersta Österbotten, hela landet och Västsverige. I Jakobstad har det funnits t.o.m. i någon utsträckning mera högkonsumenter av teater än i Karleby. På teater har man gått främst i sin egen stad, men också relativt mycket på annat håll i Vasa län och längre bort i Finland. Också på teatrarna i Karleby har man varit i viss utsträckning, men ändå förvånande mycket mindre än vad forskaren hade väntat sig. Jämfört med Willmans undersökningsmaterial har man gått något mera på teater år 1991. På *musikaliska tillställningar* har jakobstadsborna gått nästa lika aktivt som karlebyborna. Andelen högkonsumenter av musik är däremot något större än i Karleby. I jämförelse med materialet för hela landet och Sverige är jakobstadsborna aktiva då det gäller att utnyttja musikutbudet. Jakobstadsborna har prioriterat särskilt rockmusik, klassisk musik, kör-, kyrko- och andlig musik. De mest efterfrågade musiktillställningarna har till övervägande del ägt rum i den egna staden, men också i viss utsträckning i Karleby, det övriga Mellersta Österbotten och på annat håll i Finland. I jämförelse med den period som Willman undersökte är musikaktiviteten i Jakobstad nu klart starkare. I fråga om att anlita *biblioteket* ligger jakobstadsborna efter karlebyborna, men är i medeltal aktivare än invånarna i de övriga undersökta kommunerna, hela landet och Sverige. Vid tiden för undersökningen anlitas bibliotekstjänsterna mera än förut. På *konstutställningar* har jakobstadsborna gått aktivt i förhållande till det övriga jämförelsematerialet. Konsterfarenheter har man skaffat sig i sin egen stad men också annanstans i landet, i Norden och i Europa. Jakobstadsborna har mera aktivt gått på konstutställningar år 1991 än under den period som Willman undersökte. Även med *museerna* har jakobstadsborna bekantat sig - liksom också karlebyborna - i rätt så stor utsträckning; utöver sin egen stad har man sökt sig till museala objekt på annat håll i Mellersta Österbotten och Finland samt utomlands, i synnerhet i de nordiska länderna. Jakobstadsbornas museiaktivitet har avtagit i någon mån jämfört med för drygt tio år sedan.

Jakobstad är föreningarnas stad med en kulturverksamhet som främst bygger på icke-professionalism. Jakobstadsbornas kulturkonsumtion är jämförelsevis aktiv och mångsidig och söker sig även utanför den egna staden, Norden och det övriga Europa inbegripna. Den svenskspråkiga majoritetens kultur syns och inverkar. Inget kulturområde - med undantag av den uppbyggda miljön och Gamla Hamnprojektet - når upp till att kunna utgöra tecken som ger en image.

Kaustbyborna har i förhållande till allt tillgängligt jämförelsematerial varit mycket passiva teaterbesökare under den undersökta perioden. De har i relativt blygsam omfattning sökt sig till teaterföreställningarna i den egna kommunen, men i synnerligen hög grad till teatrarna i Karleby och i någon utsträckning till det övriga Vasa län och resten av Finland. Kaustbybornas teateraktivitet är nu mindre än i Willmans material. *Musikaliska evenemang* har kaustbyborna besökt i överlägsen omfattning; till övervägande del har de lyssnat till folkmusik, men i någon mån också till kyrko- och andlig musik samt klassisk musik. Kaustbyborna har varit synnerligen "självförsörjande" då de tagit del av musikutbudet, men har i någon mån orienterat sig även mot Karleby och det övriga Mellersta Österbotten. I jämförelse med den period som Willman undersökte har efterfrågan på musikens område vuxit. I Kaustby anlitas *bibliotekstjänsterna* i jämförelsevis ringa omfattning om man ser till de övriga undersökta kommunerna, även om man ligger nära genomsnittsnivån i landet. Jämfört med Willmans undersökningsperiod har biblioteksaktiviteten gått ner i kommunen. I relation till det inhemska jämförelsematerialet har kaustbyborna gått på *konstutställningar* i ganska liten utsträckning. Kaustbyborna har i viss grad sökt sig till utställningar i sin egen kommun, men också i Karleby och annanstans i Mellersta Österbotten samt särskilt på annat håll i Finland. Utställningsaktiviteten är lika stor under de perioder som är föremål för jämförelse. *Museibesök* har kaustbyborna företagit i påfallande blygsam utsträckning om man jämför med det övriga Mellersta Österbotten, och museierfarenheter har kommuninvånarna skaffat sig främst utanför Kaustby, i synnerhet på annat håll i landet.

Kaustby är en modern landsbygdskommun, där folkmusiken och folktraditionen har institutionaliserats, pedagogiserats och som en manifestation av postmodernisationen – blivit tecken som ger en image, vilket utgör en säkerhet för att den omfattande musikaliska verksamheten skall fortgå. Det internationella, nationella och lokala möts i till övervägande del professionella musikaliska storevenemang. Musiken framstår som en levande monolit, vid sidan av vilken efterfrågan på andra kulturområden är jämförelsevis svag och ofta söker sig utanför den egna kommunen.

Halsoborna är i jämförelse med finländarna och västsvenskarna lågkonsumenter av teater, men aktivare än kaustbyborna. Halsoborna har i mycket liten utsträckning sökt

sig till teaterföreställningar inom sin egen kommun, men aktivt till Karleby och det övriga Vasa län samt i någon mån till resten av Finland. I jämförelse med Willmans material har teaterbesöken nu ökat. Då det gäller att anlita *musiktjänster* är halsoborna mycket aktiva om man jämför med finländarna och svenskarna i genomsnitt, men i någon mån passivare än kaustbyborna. Efterfrågan på musik har utöver den egna kommunen varit särskilt inriktad på Kaustby och andra delar av Mellersta Österbotten samt i någon mån på Karleby. Folkmusik, men även kyrko- och andlig musik samt lätt musik har varit de mest eftertraktade musiksorterna. Också halsobornas efterfrågan på musik har ökat något under drygt tio år. Halsoborna anlitar *biblioteket* relativt aktivt, även om en nedgång kan noteras på denna punkt jämfört med under den period som Willman undersökte. Då det gäller att gå på *konstutställningar* har halsoborna varit mera energiska än kaustbyborna, men mindre flitiga om man ser till det övriga inhemska jämförelsematerialet. Speciellt tydligt har man utanför den egna kommunen sökt sig till utställningar i Karleby, annanstans i Mellersta Österbotten och på annat håll i Finland. Under den aktuella tidsintervallen har halsobornas utställningsaktivitet ökat. I Halsö finns det ett enormt intresse för *museala* objekt och dessutom är man accentuerat "självförsörjande", vilket beror på att ett museiområde vuxit fram kring byggnader i allmogestil och aktivt utvidgats i slutet av 1980-talet.

Halsö är å ena sidan en traditionell och å andra sidan en modern landsbygdskommun, där religion, idrott och travsport bildar de centrala delkulturerna. Den icke-institutionella kulturens drivkraft är "talkoandan". Halsoborna är relativt aktiva kulturkonsumenter i förhållande till sitt eget kulturutbud och söker sig särskilt utanför kommunen, bl.a. i fråga om musikaliska akter till Kaustby och annars till Karleby. Den helhjärtade satsningen på att bygga upp en museimiljö kring traditionerna tyder på en rationell kulturvård och utgör en gryende början till tecken som ger en image.

I hela undersökningsmaterialet hänger den totala kulturkonsumtionen samman med de socio-ekonomiska och demografiska bakgrundsvariablerna på så sätt att en hög kulturaktivitet är mest typisk för kvinnor, yngre åldersgrupper, särskilt för akademiskt utbildade, studerande och skolelever samt högre tjänstemän, höginkomsttagare och personer bosatta i närheten av kommunens centrum samt de svenskspråkiga till den del att det finns mera lågkonsumenter bland de finskspråkiga. Värt att notera är att

kulturaktiviteten i de undersökta städerna till profilen är av samma typ, även om de kulturproducerande strukturerna i dem är mycket olikartade. Särskilt överraskande är att kaustbybornas och halsobornas totala kulturkonsumtion är i det närmaste lika intensiv; det finns visserligen mera högkonsumenter i "kulturkommunen" Kaustby än det finns i Halso.

Om man som bakgrund till kulturkonsumtionen vill göra en iscensättning som visar sociala skikt, dvs. ställa upp utbildning, socio-ekonomisk bakgrund och inkomster, förefaller det som om den sociala ordningen i Mellersta österbotten framgår, förstärks och eventuellt förnyas delvis genom utnyttjandet av kulturinstitutioner. Å andra sidan kan man tänka sig att kulturutbudet utgör fält av möjligheter, där de som har mindre utbildning, lägre samhällsställning och sämre inkomster på ett symboliskt sätt kan knappa in på det försprång som de som befinner sig högst uppe på samhällsstegen har gentemot andra, närmast i form av ett kulturellt och socialt kapital. Att förstå på vilket sätt olika socialgrupper tar emot kultur och gör tolkningar skulle i varje fall förutsätta en kvalitativt inriktad semiotisk granskning, men så långt sträcker sig inte denna undersökning.

4. KULTURVÄRDERINGAR

I sina öppna svar uppger **karlebyborna** att de sätter särskilt stort värde på lugnet, tryggheten och idyllen i sin stad. Också servicen, de korta avstånden och de goda kommunikationerna upplevs som positiva. Naturen värdesätts synnerligen högt. Jämfört med de andra undersökta kommunerna betonas i Karleby möjligheten till idrott och motion på fritiden. Var tionde stadsbo ger i sina värderingar kulturen en plats i tätén.

I sina värderingar beträffande *verksamhetsprinciperna för kulturen* är karlebyborna huvudsakligen för ett offentligt kulturstöd men också för sponsorstöd. Avgjort negativt förhåller sig karlebyborna till tanken på en privatisering av de kommunala kulturtjänsterna. Man vill inte heller vältra över det ekonomiska ansvaret för kulturen på kulturkonsumenterna i form av marknadspriser. Majoriteten av stadsborna anser ändå att staden inte borde satsa mera än nu på konst- och kulturinstitutioner. Det finns ett tydligt motstånd mot att låta marknadsidealerna tränga in i kultur och konst. Speciellt kraftigt betonas att man vill ha en ökad demokrati och en mera utbredd diskussion i den kommunala kulturpolitiken. Till *kulturens image- och strålningseffekter* förhåller sig karlebyborna i allmänhet positivt. I synnerhet anses kulturens instrumentella värde vara viktigt då det gäller att öka turismen och förbättra imagen. En större osäkerhet kommer till synes i fråga om kulturens sysselsättande effekter. I värderingen av *kulturen som social och regional faktor* framgår det att karlebyborna via kulturen söker socialt umgänge i relativt hög grad, men ändå mindre än vad jakobstadsborna gör. Av karlebyborna är det tre fjärdedelar som inte anser att konst är elitistisk. Tanken att kulturen skulle vara av avgörande betydelse för viljan att rota sig i det lokala samhället får ett blandat mottagande. Karlebybornas regionanda är något starkare än jakobstadsbornas, men svagare än i landsbygdskommunerna. En regional identitet ger sig till känna genom identifieringen av en för Mellersta Österbotten specifik kultur, i form av kärlek till hembygden, genom att folkmusiken uppfattas som landskapssymbol, i form av vilja till regionalt kultursamarbete och genom att "det mellerstaösterbottniska" prioriteras framför "det europeiska". Internationalismen ses ändå inte som ett generellt hot, men uppfattas inte heller som särskilt berikande för den lokala kulturen. Den lokala kulturen intresserar i någon mån mera än den internationella kulturen. Däremot får det

nordiska samarbetet i kulturella frågor en övertygande positiv respons, dock inte i samma utsträckning som i Jakobstad. Största delen av karlebyborna poängterar *kulturens egenvärde* på så sätt att konsten är av betydelse för deras livsinställning, och i synnerhet genom att framhålla att historiskt betydelsefulla byggnader borde bevaras i staden. Affärsmannen är dock viktigare för samhället än konstnären. Professionell konst anses inte vara intressantare än amatörkonst. Konsten och idrotten har lika många sympatisörer.

I Karleby uppfattas kulturen och kulturtjänsterna som en del av välfärdsstaten, där den offentliga och privata sektorn sida vid sida kan stöda kulturen och där kulturplaneringen borde ske på basis av en jämbördig kommunikation. En ökad satsning på institutionell kultur borde inte göras, åtminstone inte under depressionen. Att tygla kulturen efter marknadsprinciperna godkänns inte. Kulturen uppfattas som ett icke-elitistiskt signalvärde, som kan förstärka stadens utveckling och stadsbornas individuella, sociala och framförallt regionala identitet.

Jakobstadsborna uppskattar framförallt lugnet, tryggheten och idyllen i staden, men också naturen. Även de fundamentala nödvändigheterna i livet, dvs. servicen och möjligheterna att förflytta sig obesvärat, intar en viktig plats. Också tvåspråkigheten lyfts fram. I de fria svaren fästs inte någon särskild uppmärksamhet vid motion, idrott och kulturtjänster.

I fråga om *kulturverksamhetsprinciperna* får de skattebaserade och också de sponsorbaserade stödformerna ett klart understöd. Förslaget om privatisering av kommunala kulturtjänster får ett mycket kritiskt mottagande. Vad gäller ökade satsningar på konst- och kulturinstitutioner, går jakobstadsbornas åsikter isär, men är relativt positiva. Till en marknadsinriktad prissättning av kulturtjänsterna förhåller sig stadsborna med större ovilja än invånarna i de andra undersökta kommunerna. En total kommersialisering av kulturevenemang och konst får ett klart nej. Även om en sponsorering av kulturen finner stöd, bör det ske på ett programpolitiskt oegennyttigt sätt. Såsom i alla de undersökta kommunerna vill också jakobstadsborna delta i den kommunala kulturplaneringen. Till *kulturens image- och strålningseffekter* förhåller man sig klart positivt i Jakobstad, till de sysselsättande effekterna t.o.m. mera positivt än

i Karleby och i synnerhet än i Halsö. Att bygga upp ett tecken som ger staden en image får understöd på samma sätt som i Karleby. *Kulturens sociala och regionala betydelse* uppfattas av jakobstadsborna på följande sätt: Social växelverkan upplevs som något jämförelsevis viktigt vid kulturtillställningar. Tanken att konsten är till för eliten dementeras med eftertryck. I större utsträckning än i de andra undersökta kommunerna anser man att kulturen har en avgörande betydelse för viljan att rota sig på hemorten. Även om majoriteten av jakobstadsborna medger att det finns en för Mellersta Österbotten typisk kultur, betonar de det inte i samma grad som karlebyborna och som i synnerhet invånarna i landsbygdskommunerna. Hembygds kärleken är stark, men något svagare än på annat håll. En symbolisering av regionen genom folkmusiken får en klart positiv laddning, men med större reservation än i de andra undersökta kommunerna. Regionalt kultursamarbete intresserar. "Det mellerstaösterbottniska" lyfts fram före "det europeiska" precis som i Karleby, men inte i samma grad som i landsbygdskommunerna. Att låta den lokala kulturen ta intryck av den internationella godkänns till övervägande del, men andelen motståndare är avsevärd. Tanken att den europeiska integrationen berikar den lokala kulturen får ett relativt accentuerat godkännande. Intresset för internationell kultur är något större än på annat håll. Förslaget om ett utökat nordiskt samarbete i kulturella frågor understöds särskilt kraftfullt. *Kulturens egenvärde* placeras sig i Jakobstad så att konsten anses ha betydelse för livsinställningen. I likhet med i de övriga undersökta kommunerna vill man skydda historiskt betydelsefulla byggnader. Konstnärens samhällseliga betydelse uppfattas vara mindre än affärsmannens. Även om professionell konst inte anses vara intressantare än amatörkonst, finns det i Jakobstad ett större antal som prioriterar professionell konst än i de övriga undersökta kommunerna. Det finns något mera konstsympatisörer än idrottsanhängare i staden.

Jakobstadsborna vill trygga verksamhetsförutsättningarna för kulturen enligt en välfärdsmodell som grundar sig på kommunikation. En osjälvisk sponsorerings godkänns, men en total kommersialisering av kulturen avvisas. I fråga om ökade satsningar på konst- och kulturinstitutioner går åsikterna isär, men är relativt positiva. Kulturen som signalvärde kan förstärka stadens utveckling och stadsbornas individuella, sociala, lokalsamhälleliga och även internationella identitet. Behovet av professionell konst är jämförelsevis stort, och den uppfattas inte som elitistisk.

Kaustbyborna framhåller lugnet, tryggheten och idyllen samt naturen som positiva drag i sin kommun. Med servicen är man nöjd. I värderingarna läggs också relativt stor vikt vid kulturen och umgänget folk emellan.

Beträffande *kulturverksamhetsprinciperna* förhåller sig kaustbyborna mera kritiskt än stadsborna och halsborna till ett skattebaserat kulturstöd, även om majoriteten förordar offentlig finansiering. Också förslaget om ökat sponsorstöd för kulturen får till övervägande del ett negativt mottagande. Man vill ändå inte privatisera de kommunala kulturtjänsterna. Speciellt negativt förhåller man sig till ökade satsningar på konst- och kulturinstitutioner. En marknadsinriktad prissättning av kulturevenemangen understöds inte, även om motståndet är svagare än i städerna. Även om man inte vill ha någon överdriven marknadsyra kring kulturevenemangen, förhåller man sig inte särskilt negativt till en total kommersialisering av konsten, dessutom är det en stor andel som är osäkra eller neutrala. Man ger uttryck för osäkerhet eller neutralitet då det är fråga om sponsoreringens programpolitiska skadeverkningar. Kaustbyborna är mycket klart av den åsikten att kommuninvånarnas synpunkter borde beaktas i högre grad i den kommunala kulturplaneringen. Till *kulturens image- och strålningseffekter* speciellt de sysselsättande effekterna – förhåller sig kaustbyborna positivt. Att varje stad eller kommun bör dekoreras med ett tecken som ger en image är inte så självklart i Kaustby som i städerna, vilket kunde tyda på att kaustbyborna anser att en reklamtrumf trollar man inte fram hur lätt som helst. I Kaustby uppfattas *kulturen och den sociala integrationen* på följande sätt: Den sociala sidan av kulturtillställningarna är inte så viktig som i städerna, men viktigare än i Halsö. Att konsten skulle rikta sig enbart till en elit förnekas, men inte i samma utsträckning som i städerna. Kulturen uppfattas i någon mån som en avgörande faktor för viljan att rota sig på boningsorten, men på denna punkt är det en stor andel som är osäkra eller neutrala. Känslan av att det existerar en specifik kultur i Mellersta Österbotten är extra stark, liksom också hembygds kärleken. "Folkmusiken" lyfts fram som regional symbol. Kaustbyborna är mycket intresserade av regionalt kultursamarbete. I Kaustby vinner "det mellerstaösterbottniska" över "det europeiska" klarare än i städerna, men inte så klart som i Halsö. Åsikterna om att skydda den lokala kulturen mot internationella intryck går isär, men man är i någon mån mera för att skydda sig. Den lokala kulturen anses inte bli berikad genom den europeiska integrationen, denna inställning är visserligen inte så stark som i Halsö. Lokal kultur intresserar mera än internationell kultur. I Kaustby anser man de nordiska

kulturkontakterna vara mera givande än vad man gör i Halso. I fråga om *kulturens egenvärde* har man den uppfattningen att konsten kan bidra med nya synsätt, men inte i den utsträckning som i de övriga undersökta kommunerna. Historiska byggnader vill man skydda. I jämförelse med konstnären poängteras affärsmannens samhällseliga betydelse mera än i de övriga undersökta kommunerna. Amatörkonst får ett klart starkare understöd än professionell konst. Idrotten anses vara viktigare än konsten, men i mindre grad än i Halso.

I Kaustby placerar sig värderingarna beträffande kulturens verksamhetsförutsättningar någonstans i terrängen mellan en välfärdsmodell och en marknadsbaserad modell – man väljer en "tredje väg". Det finns en tydligt kritisk inställning till ökade satsningar på konst- och kulturinstitutioner, och man anser att det är viktigt att kommuninvånarna medverkar i kulturplaneringen. Kulturen – i synnerhet folkmusiken – anses ha ett signalvärde som är betydande för kommunens utveckling och framförallt för den regionala identiteten. Hörnstenarna i den kulturella orienteringen är "det folkliga" och "det lokala", som utgör representativa tecken på den internationella etnokulturens arenor.

Halsoborna framhåller lugnet, tryggheten och idyllen som särskilt positiva drag i sin kommun. Naturen värdesätts högt. Var tionde halsobo nämner i sina fria svar också umgänget folk emellan och kulturen.

I fråga om *kulturverksamhetsprinciperna* godkänner majoriteten av halsoborna ett skattebaserat kulturstöd, den positiva laddningen är visserligen mindre än i städerna. En minoritet anser att banker och företag bör öka sin sponsorering av kulturen. I likhet med invånarna i de övriga undersökta kommunerna godkänner inte heller halsoborna en privatisering av kommunala kulturtjänster, t.ex. biblioteken. På konst- och kulturinstitutioner vill man inte satsa mera än för närvarande. En marknadsinriktad prissättning av kulturtjänsterna får i huvudsak ett negativt mottagande, men har ett större stöd än i de andra undersökta kommunerna. Överdriven businessprägel på kulturevenemangen avvisas klart. Däremot är inställningen till en total kommersialisering av konsten i huvudsak neutral eller osäker, men inte särskilt negativ. Speciellt tydligt syns neutraliteten och osäkerheten i fråga om de eventuella sponsoremas

programpolitiska inflytande. Kommuninvånarna vill gärna delta i kulturplaneringen i kommunen. Till *kulturens image- och strålningseffekter*, i synnerhet de sysselsättande effekterna, förhåller sig halsoborna med större reservation eller osäkerhet än de övriga kommunernas invånare, även om inställningen är positiv. Kritiskt, neutralt eller osäkert förhåller man sig till tanken att bygga upp en etikett med image. *Kulturens sociala och regionala drivkraft* värderas av halsoborna på följande sätt: Den sociala betydelsen av kulturtillställningarna är inte så stor som i de övriga undersökta kommunerna. Påståendet om att konsten är avsedd för eliten godkänns inte generellt, men det finns mera oliktankande än i städerna och i Kaustby. Tanken om kulturens betydelse för viljan att rota sig i hembygden får blandad respons. "Mellersta Österbottens kultur" identifieras klart, men inte i samma grad som i Kaustby. Hembygds kärleken är uppenbar. "Folkmusikens landskap" anses klart kunna utgöra en symbol, liksom också i Kaustby. Regionalt kultursamarbete intresserar, men inte i samma grad som i Kaustby. Identifieringen med "det mellerstaösterbottniska" väller över "det europeiska" med större kraft än på annat håll. Till förslaget om att skydda den lokala kulturen mot internationella intryck förhåller man sig mycket motstridigt, men inte särskilt positivt. Att den europeiska integrationen kunde ha en positiv inverkan på kulturen tror man inte på. I likhet med kaustbyborna är halsoborna i någon mån mera intresserade av den lokala kulturen än av den internationella. Det nordiska kultursamarbetet får inte någon särskilt positiv respons. Frågan om *kulturens egenvärde* utfaller för halsobornas del så att de medger att konsten har en åskådningsmässig dimension, och godkänner bevarandet av historiska byggnader. Affärsmannens samhällsliga betydelse överträffar konstnärens. Halsoborna föredrar amatörkonst framför professionell konst, men inte i lika hög grad som kaustbyborna. Idrotten har ett klart större stöd än konsten.

Halsoborna orienterar sig i fråga om kulturverksamhetsprinciperna åt samma håll som kaustbyborna, dvs. mot en blandekonomi i finansieringsformerna och en demokratisering i kulturplaneringen. På institutionell konst och kultur vill man inte satsa mera än nu. Man förhåller sig relativt reserverat till kulturens positiva sidoeffekter. Det mellerstaösterbottniska, folkmusiken och idrotten framstår som förenande totem.

I hela undersökningsmaterialet visar inställningen till *kulturverksamhetsprinciperna* att en välfärdsmodell kompletterad med sponsorerings omfattas särskilt av kvinnor, tjänstemän, arbetare, studerande och skolelever samt högutbildade. Också aktiva kulturkonsumenter är av denna åsikt. Ökade satsningar på konst- och kulturinstitutioner finner stöd endast hos akademiskt utbildade och högkonsumenter av kultur. T.ex. till skattebaserat kulturstöd finns en svagt kritisk inställning endast hos företagare, som vid sidan av lantbruksföretagarna inte heller vill ha ett utökat sponsorstöd. Dessa kategorier avviker också genom att de gärna ser ett kommersiellt tänkande i konsten, även om de inte kräver någon privatisering av de kommunala kulturtjänsterna. *Kulturens image- och strålningseffekter* poängteras särskilt av kvinnor, högutbildade, högre tjänstemän och högkonsumenter av kulturtjänster samt 45-54-åringar. Det är bara lantbruksföretagare och andra företagare som inte betonar kulturens sysselsättande effekter. *Kulturens regionala och sociala betydelse* utvärderas på följande sätt: Kulturtillställningarnas sociala karaktär framhålls bl.a. av kvinnor, svenskspråkiga, äldre åldersgrupper, högutbildade, sådana som faller utanför utbildning och arbetskraft samt högkonsumenter av kulturtjänster. Tanken om konstens elitkaraktär godkänns inte över hela linjen, i synnerhet inte i de högre socialgrupperna. Kulturen anses ha betydelse för viljan att rota sig i hembygden, i synnerhet bland svenskspråkiga, i högre socialgrupper och bland högkonsumenter av kulturtjänster samt de som bott en kort tid i kommunen. Hembygdskärleken, folkmusiken som regional symbol och "det mellerstaösterbottniska" poängteras mest av lantbruksföretagare, äldre åldersgrupper, de som bott länge på orten och de lågutbildade. Också de som har "arbetarbakgrund" understryker "det mellerstaösterbottniska". Även om de svenskspråkiga betonar kärleken till hembygden, har de ingen särskilt stark förmimelse av en för Mellersta Österbotten specifik kultur. Ändå räknar också de svenskspråkiga sig hellre som "mellerstaösterbottningar" än som "europeer", men är öppnare för internationella intryck än de finskspråkiga. Den europeiska integrationen väcker farhågor bara hos lantbruksföretagare och lågkonsumenter av kulturtjänster. Studerande och skolelever samt överhuvudtaget unga människor är mera intresserade av internationell kultur än av lokal kultur. Det nordiska samarbetet omhuldas med eftertryck bl.a. av svenskspråkiga, akademiskt utbildade och högkonsumenter av kulturtjänster. *Kulturens egenvärde* poängteras bl.a. av kvinnor, högre socialgrupper och storkonsumenter av kulturtjänster. Idrott favoriseras i stället för konst av bl.a. män, lågutbildade, lantbruksföretagare och övriga företagare och givetvis av lågkonsumenter av kulturtjänster.

Kulturvärderingarna utfaller genomgående enligt den sociala strukturen på så sätt att kultur och konst på det hela taget får en positiv prägel i de högre socialgrupperna, som också utnyttjar kulturtjänsterna mest. Arbetarna är i sina värderingar på "både-och-linjen", medan det åter för lantbruksföretagare och andra företagare är typiskt att förhålla sig reserverat till kulturinstitutioner och särskilt till konst, vilket visserligen inte stämmer för folkmusikens del. Den mellerstaösterbottniska identiteten är stark i synnerhet inom arbetarklassen, bland jordbrukarbefolkningen och företagarna. De högre socialgrupperna och yngre åldersklasserna orienterar sig också åt det internationella hållet.

5. TILL SLUT

De målrationella strategierna har inom olika verksamhetssektorer i samhället blivit nutidens slagkraftiga planeringsmodell. Strategiarbetsgrupperna är imagefabrikationens och det strömlinjeformade signalspråkets verkstäder, vilkas verksamhetsideal presenterar sig i sina egna tecken; "projektkaraktär", "flexibilitet", "decentralisering av makten regionalt och sektorvis", "effektivitet" och "utvecklingsoptimism" samt "iderikedom". Strategimiljöer och människor visar sig utåt som frihetens och de positiva inställningarnas omhuldare, till och med som de stora massornas begåvade och kreativa förtrupper – eller snarare som marknadsekonomins oförtröttliga nyodlare. Sporrarna för den strategiska planeringen är att klara sig i all konkurrens som berör ekonomi och image, ha kontroll över ett gryende samhällskaos, och en tilltagande eftergivenhet för den oro som följer av medvetenheten om de okända faror som lurar i risksamhället, t.ex. miljöförstöringar.

Samtidigt som de centralstyrda förvaltningssystemen förvittrar och de stora andliga berättelserna (också vetenskapen?) förlorar sin trygga betydelsegrund, glider samhällsmakten och -ansvaret in i regionala och lokala strukturer för strategisk planering. De strategiska verkstäderna, som oftast bemannas med den egna regionens makthavare och helst med "samarbetsvilliga experter", baserar sin verksamhet på språkligt behärskade förståelsesätt, ett gemensamt språkspel. De snabbt framtagna språkliga tecknen, som t.ex. "hållbar utveckling", "kulturkommun", "ekokommun" och "business-stad", ger ett intryck av att det överallt sker någonting hela tiden och att man på något sätt kan sätta fart på händelserna genom profileringar och överenskommelser som berör imagen. Om man så vill, gör de kommersiella konsultbyråerna, imagefabrikationens mästare, detta ännu snabbare, effektivare och kanske skickligare, visserligen också dyrare. En strategisk planering, på detta sätt utförd, blir likväl särdeles problematisk då kulturen och konsten skall utgöra objekt.

Då välfärdsstatprojektet krymper ihop kommer ett signalspråk som stöder sig på marknadsidealerna att bli den ideologi som i allt högre grad genomtränger alla offentliga och intima livsområden. Som tidens heliga totem framstår en *produkt-* och

imageutformning av livsvärlden. I en målrationell strategiuppläggning av också kulturen kan detta betyda att debatterna om kulturens verksamhetsprinciper och betydelse märks och ikläs – förstås genom övertalning – språkliga tvångströjor (se t.ex. Hall 1992 och Voloshinov 1990). Då det marknadsidellt färgade administrativ-ekonomiska språket allt mera uppfordrande kastar sina blickar också på kulturens och konstens verksamhetsförutsättningar, gör det samtidigt intrång på kreativitetens innersta, delvis fortfarande autonoma kärna. Det kolonialherravälde som ekonomi och förvaltning utövar i språk och verksamhet driver konsten till synnerligen fasta alternativ, som går ut på att antingen *anpassa sig* eller *fly*. Det senare alternativet leder till ett totalt försvinnande eller till explosiva symboliska slag mot det organiserade samhället, i likhet med *Jumalan teatteri* eller *Sielun veljet*, vilket också vad gäller själva konsten kunde vara en mera fruktbar väg. En total anpassning till det strategiska och imagebaserade språkspelet kan för sin del temporärt leda till ett fyrverkeri av förledande och säljande tecken, vilket ändå inom kort mattar ut den kreativa konsten och kulturen – samt själva tecknen.

Den tredje möjligheten är naturligtvis en jämbördig och "herrelös" *kommunikation* (t.ex. Habermas 1981), genom vilken kulturens och konstens verksamhetsförutsättningar – ändå inte konstens innehåll – kan ventileras i strategiska, funktionella, inofficiella, projektlänkande grupper som kontinuerligt ombildas. Språket i dem och de normer det förmedlar kan likväl inte vara på förhand ideologiskt märkt, utan det bör få sin utformning utgående från jämbördiga diskussioner mellan aktörerna, till exempel förvaltningsfolk, förtroendevalda, konstnärer, konstutövare och kommuninvånare samt intresserade företagsrepresentanter. Denna idealistiska princip ställer emellertid aktörerna inför en krävande utmaning: hur förverkligas i praktiken sammanföringen av motiverade människor, demokratin och "herrelösheten" då kulturstrategierna läggs upp?

Givetvis kan det kännas naturligtast att olika verksamhetsfält – till exempel ekonomi, förvaltning och kultur – är avskilda och att de lämnas på den "fria" inbördes språkkampens marknad. Då kommunernas självbestämmanderätt ökar och de statligt styrda normativa åläggandena delvis blir upphävda, kan det vilda språkliga tävlandet på marknaden emellertid leda till oåterkalleliga förluster för konsten och kulturen. Myten om den bibliska kampen mellan David och Goliat, med den överraskande utgången, spricker.

Fördelen med kommunikativa strategier i kulturplaneringen är att i dem kan språkliga tecken och verksamhetsplaner gällande kommuner och regioner stiga fram ur de materiella och andliga element som bildar en väsentlig del i den individuella och kollektiva identiteten och i känslan av en historisk kontinuitet. Kulturen får då också image- och strålningseffekter på en mera hållbar grund – om den får. Inom kultur och konst har man vant sig vid att tålmodigt streta på, avancera med små steg och undvika lätta genvägar. Bilder och tecken har uppkommit på basis av verksamhet och handling, inte enbart som ett resultat av marknadsanpassade reklamjippon eller postbresjnevnska planeringsstrategier.

Goda exempel i Mellersta Österbotten på kulturella tecken som bär upp historia och levande verksamhet är i Karleby *Mellersta Österbottens kammarorkester* och de *tvärkonstnärliga teaterproduktionerna*, i Jakobstad *byggnadsmiljön, det marinmuseala projektet* och *rockmusiken*, i Kaustby *spelmans- och folktraditionen* samt i Halsö i synnerhet på grund av kommuninvånarnas museiaktivitet *allmogemuseet*.

Undersökningsresultaten från riksomfattande gallupar låter förstå att medborgarna inte placerar kulturen särskilt högt i jämförelse med andra verksamhetsområden inom den offentliga sektorn. I denna undersökning blev bilden av kommuninvånarnas kulturvärderingar emellertid splittrad och mångdimensionell, varvid kulturens betydelse fick ett relativt positivt utfall. Kommuninvånarna satte mycket klart värde på kulturens instrumentella sidoeffekter, dvs. betydelse för sysselsättningen, turismen och imagen. Som verksamhetsförutsättning för kulturen fick välfärdsmodellen kompletterad med sponsorer också ett avsevärt understöd, i synnerhet i städerna. Någon direkt positiv inställning till konst kan man ändå inte tala om med undantag av eventuellt för jakobstadsborna. Konstnärer, kulturpolitiker och kommuninvånare till kännedom framgår ytterligare att en positiv inställning till kultur och konst i form av värderingar och konsumtion betonas främst hos kvinnor och högre socialgrupper. Detta betyder inte att männen, arbetarklassen eller lantbruksföretagarna skulle vara på något sätt "kulturlösa". Också utanför teatrar, museer och konstutställningar har man upplevelser, skapar och förevisar man.

LITTERATUR

- Allardt, M., Sihvo, T. & Uusitalo, H. (1992) Mitä mieltä hyvinvointivaltiosta? Suomalaisten sosiaaliturvamielipiteet 1975–1991. Sosiaali- ja Terveystieteiden tutkimuksia nro 17. VAPK-kustannus. Helsinki.
- Bourdieu, P. (1984) *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Routledge & Kegan Paul. London.
- Duelund, P. (red. 1992) *Kulturens spændetrøje. Om kultur og kulturforskning i Norden*. NordREFO nr 1. København.
- Habermas, J. (1981) *Theorie des kommunikativen Handelns I & II*. Suhrkamp. Frankfurt am Main.
- Hall, S. (1992) *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Vastapaino. Tampere.
- Ilmonen, K. (1992) *Kulttuuripalvelujen käyttö ja kulttuuriarvostukset*. Chydenius-Instituutin julkaisuja nro 5. Kokkola.
- Ilmonen, K. (1986) *Pelimannikulttuuri ja moderni maaseutuyhteisö*. Chydenius-Instituutin julkaisuja nro 18. Kokkola.
- Julkunen, R. (1992) *Hyvinvointivaltio käännekohtassa*. Vastapaino. Helsinki.
- Krech, D., Crutchfield, R. S. & Ballachey, E. L. (1962) *Individual in Society. A Textbook of Social Psychology*. McGraw-Hill Book Company, Inc. New York.
- Laitinen, H. (1979) *Kaustisen Kansanmusiikkijuhlat. Juhlakirjassa Suomalaiset merkkipäivät*. Toim. Vento, U. Kalevalaseuran Vuosikirja nro 59.
- Likert, R. (1932) *A Technique for the Measurement of Attitudes*. Archives of Psychology 140.
- Oppenheim, A. (1966) *Questionnaire Design and Attitude Measurement*. Basic Books, Inc. Publishers. New York.
- Rubenowitz, S. & U. (1990) *Kultur som attraktion – vilken roll spelar kulturen för valet av bostadort*. ERU-rapport nr 65. Stockholm.
- Willis, P. (1978) *Profane Culture*. Routledge & Kegan Paul. London.
- Willman, G. (1982) *Elämisen taso ja kulttuuritottumukset Pietarsaaren ja Kokkolan alueilla*. Chydenius-Instituutin julkaisuja nro 8. Kokkola.
- Voloshinov, V. (1990) *Kielen dialogisuus. Marxismi ja kielifilosofia*. Vastapaino. Tampere.

Bilaga 1.
Frågeformulär.

Frågeformuläret innehåller frågor av två olika slag. Vid de flesta frågor finns angivet färdiga svarsalternativ, ringa in siffran framför det alternativ som Ni anser vara riktigt. Om det är fråga om en öppen fråga, skriv svaret på det utrymme som finns reserverat. Det är viktigt att Ni besvarar alla frågor!

1. Hemkommun, nämn även stadsdel eller by

2. Kön

1	kvinn
2	man

3. Ålder

1	15—24 år
2	25—34 år
3	35—44 år
4	45—54 år
5	55—64 år
6	65—75 år

4. Civilstånd

1	ogift
2	förlovad/samboende
3	gift
4	lever i hemskillnad/frånskild
5	änka/änkling

5. Er utbildning är

1	folkskola
2	mellan- eller grundskola
3	yrkesskola eller motsvarande
4	på institutnivå
5	studentexamen
6	studentexamen + yrkeskola eller institut
7	högskolestudier/högskoleexamen
8	annan, vilken _____

6. Ert yrke eller huvudsyssla under de senaste 12 månaderna? Om Ni under det gångna året har varit arbetslös, uppge också det samt arbetslöshetstiden. Ange även om Ni är studerande, hemmafru eller medhjälpare familjemedlem i företag eller jordbruk. Om Ni är pensionerad, ange också Ert tidigare yrke.

7. Era sammanlagda personliga årsinkomster (före skatt) under år 1990?

1	under 50 000 mk
2	50 000—99 999 mk
3	100 000—149 999 mk
4	150 000—199 999 mk
5	över 200 000 mk

8. Hur långt ifrån kommuncentrum i Er kommun bor Ni för tillfället?

cirka _____ km

9. Hur länge har Ni bott i den kommun där Ni nu bor?

1	under 1 år
2	1—2 år
3	3—5 år
4	6—10 år
5	11—20 år
6	över 20 år, men inte hela livet
7	hela livet

10. Funderar Ni för tillfället på att flytta till en annan ort?

1	ja, vart? _____
2	nej

Varför skulle Ni vilja flytta? _____

11. Vad uppskattar Ni mest på Er nuvarande boningsort?

12. Deltar Ni i religiösa tillställningar (gudstjänster, möten, kvällstillställningar etc.)?

- 1 jag deltar regelbundet i min församlings eller väckelse- rörelses tillställningar
- 2 jag besöker då och då dessa tillställningar
- 3 jag deltar inte i religiösa tillställningar

13. Hur många gånger har Ni under de senaste 12 månaderna besökt politiska möten, föredrag eller diskussionstillfällen?

- 1 inte en enda gång
- 2 en gång
- 3 2-5 gånger
- 4 över 5 gånger

14. Är Ni medlem i någon av följande organisationer? Utmärk (genom att ringa in siffran) de organisationer vars medlem Ni är?

- 1 fackorganisation
 - 2 kultur- eller konst- organisation
 - 3 församling eller annan religiös organisation
 - 4 partipolitisk organisation
 - 5 ungdoms- eller skolelevs- organisation
 - 6 hobbyorganisation (t.ex. jaktförening eller syförening)
 - 7 annan organisation, vilken?
- _____
- _____

15. Hur många gånger har Ni under de senaste 12 månaderna besökt idrottstävlingar, t.ex. friidrotts- eller skidtävlingar, fotboll, trav eller motorsport?

- 1 inte en enda gång
- 2 en gång
- 3 2-5 gånger
- 4 6-10 gånger
- 5 över 10 gånger

16. Hur många gånger har Ni under de senaste 12 månaderna varit på teater? Beakta även ambulanserande teaterföreställningar och amatörteaterföreställningar.

- 1 inte en enda gång
- 2 1-5 gånger
- 3 över 5 gånger

På vilken ort besökte Ni teatern senast?

Ort _____

17. Har Ni under de senaste 12 månaderna besökt någon konst- eller fotografiutställning eller något konstmuseum?

- 1 ja
- 2 nej, men jag har någongång tidigare besökt
- 3 nej, jag har aldrig besökt

Uppge, vad Ni besökte senast.

Ort _____

18. Har Ni under de senaste 12 månaderna besökt något historiskt museum eller hembygds- museum?

- 1 ja
- 2 nej, men jag har någongång tidigare besökt
- 3 nej, jag har aldrig besökt

Vilket museum besökte Ni senast (nämn även ort)?

Museum och ort _____

19. Hur många gånger har Ni under de senaste 12 månaderna besökt konserter eller andra former av musiktillställningar (t.ex. kyrkomusik, popmusik, symfonimusik, folkmusik, körmusik)?

- 1 inte en enda gång
- 2 1-5 gånger
- 3 över 5 gånger

Vilken musiktillställning besökte Ni senast? Nämn även var den hölls.

Tillställning _____

Ort _____

20. Hur många gånger har Ni under de senaste 12 månaderna besökt bibliotek eller utnyttjat bokbilens tjänster?

- 1 inte en enda gång
- 2 1-5 gånger
- 3 över 5 gånger

21. Hur många gånger under de senaste 12 månaderna har Ni varit på bio?

- 1 inte en enda gång
- 2 1-5 gånger
- 3 över 5 gånger

22. Deltog Ni under läsåret 1990-91 (höstterminen 1990 och vårterminen 1991) i någon av medborgar- eller arbetarinstitutets kurser?

- 1 jag deltog inte
- 2 jag deltog i en kurs
- 3 jag deltog i två eller flera kurser

23. Har Ni under de senaste 12 månaderna deltagit i följande typer av tillställningar eller fester?

	ja	nej
— musik-, dans-, teater- o. dyl. kulturevenemang	1	2
— arbetarkulturevenemang	1	2
— lantbruks- o. dyl. organisationers fester	1	2
— religiösa möten och fester	1	2
— hembygdsfester	1	2
— övriga tillställningar och fester (t.ex. olika mässor och sommarfester)	1	2
— folkmusikevenemang	1	2

24. Tycker Ni att det finns någon verksamhetsform, förening eller klubb som för närvarande inte finns i den kommun där Ni bor men som skulle behövas? (Det behöver inte endast vara fråga om kultur utan gäller all slags verksamhet!)? Nämn vilka dessa verksamhetsformer eller förening är:

25. Tycker Ni att man borde utveckla närmare kontakter mellan svensk- och finskspråkiga invånare i Österbotten?

- 1 ja
- 2 nej
- 3 kan inte säga

Ifall Ni svarade ja, har Ni några idéer för hur detta samarbete kunde utvecklas och gestaltas?

26. Här nedan uppräknas ett antal verksamhetsområden. Hur tycker Ni dessa borde utvecklas och förbättras i den kommun där Ni bor?

Skriv ner Era förslag så noggrant som möjligt. Skriv fritt Er åsikt om hur "Er" kommun sköter sig! Er åsikt kommer i mån av möjlighet att beaktas när kulturen i Er kommun planeras!

Verksamhetsområde Förslag till förbättring av verksamheten

KULTURVERKSAMHET:

— teater _____

— musik _____

— litteratur _____

— bildkonst _____

IDROTTSVERKSAMHET: _____

UNGDOMSVERKSAMHET: _____

HEMBYGDS- OCH MILJÖARBETE: _____

NÅGOT ANNAT OMRÅDE (t.ex. film, dans...):

27. Vad anser Ni om följande påståenden? Ringa in Ert val vid varje punkt.

Anvisning: 1 = helt av annan åsikt
2 = delvis av annan åsikt
3 = kan inte säga
4 = delvis av samma åsikt
5 = helt av samma åsikt

ANNAN ÅSIKT			SAMMA ÅSIKT		
1	2	3	4	5	
					Konstnären är viktigare för samhället än affärsmannen.
					Kultur borde inte understödhas med skattepengar.
					Ett livligt kulturliv skulle förbättra sysselsättningen på vår ort.
					Vid kulturtillställningar är det andligen viktigt för mig att träffa människor.
					Vår lokala kultur bör skydda sig för internationella intryck.
					Banker och företag borde allmer finansiellt stöda vår kultur och konst.
					Varje kommun/stad borde ha någon attraktiv reklamtrumpf, såsom "Konststaden Karleby" eller "Det ungdomliga Nastola".
					Våra kommunala kulturtjänster (t.ex. biblioteken) borde omvandlas till privata affärsföretag.
					Konsten vidgar min syn på mitt liv.
					Internationell kultur är intressantare än vår lokala kultur.
					Vår hemkommun borde satsa mer på kulturinrättningar.
					Det finns ingen "Mellersta Österbottens kultur".
					En högtstående kultur- och konstverksamhet skulle öka turismen till vår ort.
					Professionell konst är intressantare än amatörkonst.
					Konst är bara en hobby för "finare folk".
					Idrott är viktigare än konst.

ANNAN ÅSIKT			SAMMA ÅSIKT		
1	2	3	4	5	
					En livskraftig kultur befrämjar inte desto mer människans vilja att slå rot i sin hembygd.
					Konsten bör inte anpassa sig till affärstänkandet.
					Vid planeringen av kulturen i vår kommun borde kommuninvånarnas åsikter bättre beaktas.
					Den europeiska integrationen kunde berika kulturen på vår ort.
					Kulturevenemangen borde vara stor bisnes.
					Kulturevenemangens ekonomiska framgång borde tryggas genom tillräckligt höga biljettpriser.
					Jag vill hellre vara "mellerstaösterbottnisk" än "europeisk".
					Om bankerna och företagen skulle ta huvudansvaret för kulturfinansieringen, skulle kulturevenemangens program på ett oroväckande sätt bli ensidigare.
					Gamla, historiskt betydelsefulla byggnader borde bevaras i vår hemkommun.
					Ett livligt kulturliv skulle öka vår hemorts dragningskraft.
					Vår kommun borde mer än hittills knyta kulturella förbindelser inom Norden.
					På god grund kan man karakterisera Mellersta Österbotten som "folkmusikens landskap".
					Jag älskar min nuvarande bostadsort.
					Kultursamarbete mellan kommuner och städer i Mellersta Österbotten intresserar mig inte alls.

ETT STORT TACK FÖR ERT BESVÄR!